

Іщук А. А.,
кандидат філософських наук,
доцент кафедри англійської філології
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова, м. Київ, Україна.
allaishchuck@hotmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-7825-4295>

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАГОЛОВКІВ НОВИН АНГЛОМОВНИХ КАНАЛІВ BBC ТА CNN

Засоби масової інформації миттєво відображають у своїх повідомленнях будь-які зміни соціального, наукового, технологічного характеру. Ці зміни закріплюються в мовних структурах, створюючи нову мовну ситуацію. Заголовки новин часто створюють чи закріплюють нові поняття в межах публіцистичного та розмовного жанрів.

При великому різноманітті інформаційних джерел ЗМІ залишається основним орієнтиром в середовищі, що нас оточує. Завдяки заголовкам як газет, так і новин можна сформулювати повноцінну думку щодо будь-якого питання. Саме тому є актуальною проблема правильного тлумачення заголовків, оскільки відсутність розуміння чи багатозначність інколи може мати карколомні наслідки, особливо в суспільно-політичному контексті. Вивчення процесів масової комунікації має йти від початку до кінця – а саме від структури створення повідомлення на одному кінці до сприйняття та використання аудиторією на іншому (Halloran, 1993, с. 63).

Професійна і національно-культурна своєрідність ЗМІ накладають власний відбиток на характер телевізійного дискурсу. Наприклад, комунікативна позиція BBC характеризується середнім положенням офіційного стилю, а CNN – провокаційно-відкритим, неформальним стилем. Семантика висловлювання, наприклад тематика телеповідомлення, повинна відноситися не лише до денотативного значення, але й до суб'єкту висловлювання і до того, на кого воно спрямовано, тобто на аудиторію. Комунікативна установка новин полягає в об'єктивному відображенні предметної ситуації. У співвідношенні з пресою телевізійні новини можуть розглядатися як аналог замітки новин, особливості якої полягають в стислості, оперативності реагування на події, відсутність стилістичних маркерів. Відмінності в стилях передачі новин не обумовлені випадковістю. Стилї письма газет та телебачення розвивалися завдяки унікальній природі кожного середовища та тому, як аудиторія сприймала новини. Еволюційний процес спрямовувався на

адаптування кожного стилю написання новин до свого середовища. Беручи до уваги поступовий перехід багатьох газет на більш розмовний стиль написання та скорочення телевізійних новин, можна цілком припустити, що еволюційний процес буде продовжуватися.

Стиль телевізійних новин дещо схожий на стиль новин радіо. Глядач, як і слухач, не завжди фокусується на тому, що говорить ведучий. Новини телебачення мають додаткові складності, коли зображення супроводжується ще й словами. В ідеалі слова, які супроводжують події у відеосюжеті, написані, навіть через обмеженість в часі, лише після того, як редактор переглянув нередагований відеосюжет та відредагував таким чином, щоб зображення мали логічність. На практиці ж в телевізійних новинах рідко відбувається спочатку редагування відеосюжету, а вже потім написання до нього тексту.

Заголовок покликаний привертати увагу. Це мотивує редакторів робити все можливе, щоб переконати читача прочитати ту чи іншу статтю. Така особливість мотивує журналістів створювати заголовки, які б приваблювали читачів. Деякі експериментальні дослідження показали, що читачі проявляють інтерес до креативних, а не стандартних заголовків (Ifantidou, 2009, с. 712). Таке саме правило працює й для теленовин. Сьогодні люди мають доступ до великої кількості інформаційних ресурсів. Отже каналам новин необхідно втримати свого глядача. На це здатен правильно сформований заголовок, який часто оголошується як анонс певної інформації на початку або прописується в рухомому рядку. Таким чином заголовок є своєрідним гачком – читач чи глядач буквально за кілька секунд приймає рішення: лишитися з цими новинами або перемкнути канал, гортати стрічку далі. За цих умов збільшується навантаження на лексичну та синтаксичну складові заголовку.

Окрім усіх інших обмежень, які локалізують написання сюжету новин, а саме хронології, ясності, слова повинні певним чином стосуватися зображень. Якщо слова і зображення не супроводжують одне одного, безумовно, вони борються один з одним за увагу глядача, що спричиняє дисонанс, який заважає розумінню. Огляд випадкового відбору телевізійних новин може продемонструвати, що майже вся свіжа інформація міститься у словах, але зображення впливає на глядачів, тому саме зображення запам'ятовується.

Англомовні заголовки новин містять різноманітні лексичні особливості, які стали своєрідністю стилю. Серед них виокремлюються сталі сполучення, розповсюджені слова, яким притаманні стислість та експресія, номінативні атрибутивні групи, числівники, аббревіатури.

Проаналізувавши новини англомовних каналів BBC та CNN за період часу з 2014 по 2019 роки, можна зрозуміти особливості використання лексики заголовків.

В заголовках новин поширеним є використання виразних та коротких слів, таких як *key, act, vow, ban, leak, bid, toll, hit, oust, aid, pact, spark, plea, alert*. Ці слова можна зустріти в заголовках новин як каналу BBC так і каналу CNN, наприклад: *Five key points from Obama's State of*

the Union speech (BBC), Key witness in Amber Guyger's murder trial gunned down 10 days after (CNN), Erdogan vows to complete offensive in Syria (BBC), Protesters vow to shut down G7 summit (CNN), Doping Crisis: 'Biggest leak of blood test data ever' (BBC), Jeff Bezos investigator: Saudis behind leak of racy texts (CNN), Hurricane Dorian: Bahamas death toll expected to be 'staggering' (BBC), Trump on Puerto Rico death toll: Like magic '3,000 people killed' (CNN), Australia PM Tony Abbott ousted by Malcolm Turnbull (BBC), Some GOP members want to oust Boehner (CNN), British Muslims taking aid to Calais migrants (BBC), Venezuelan military blocks bridge as aid arrives (CNN), 'Peace with Israel OR pact with Hamas' Netanyahu tells Abbas (BBC), Nations sign historic climate change pact (CNN), Chapel Hill killings spark controversy (BBC), Fuel leak sparked cruise ship fire (CNN), Father's emotional plea to Islamic State for the release of his son (BBC), Angelina Jolie makes plea for Syrian (CNN), 'Russia has been on a state of high alert' (BBC), Hawaii gets false missile strike alert (CNN).

Також розповсюдженими є такі слова, як *over, clash, slam, quit, crash, back, blaze, move, seize, raid, halt, sack, blast, row*, які проілюстровані в наступних прикладах: *Gavin Williamson: Defence Secretary sacked over leak (BBC), China on high alert over bird flu (CNN), Patricia Arquette slams Hollywood pay gap (BBC), Trump slams Cruz and Kasich over delegates pact (CNN), Three leaders quit after shock UK election result (BBC), Military analyst quits Fox News for promoting conspiracies (CNN), Scottish Parliament backs referendum call (BBC), UK Parliament backs anti-ISIS airstrikes (CNN), Notre Dame: Priceless artefacts saved from blaze (BBC), Bodycam footage shows woman trapped in blaze (CNN), Colombia seizes largest stash of cocaine ever (BBC), US officials say Iran seized a British oil tanker (CNN), Karachi airport 'gunfire resumes' after deadly raid (BBC), ICE set to begin immigration raids in 10 cities (CNN), Hilary Benn sacked from shadow cabinet (BBC), Jose Mourinho sacked by Chelsea (CNN), Tank launched into air by chemical factory blast (BBC), Blast survivors describe escape (CNN), Anger on streets over royal wedding row (BBC), Jordan Parliament row goes viral (CNN).*

Цікавим є той факт, що деякі з перелічених слів мають форму як дієслова, так і іменника. Наприклад, дієслова *to act, to ban, to bid, to hit, to clash, to crash, to move, to halt* шляхом субстантивзації утворили іменники *act, ban, bid, hit, clash, crash, move, halt*. Розглянемо наступні випадки на прикладах заголовків каналів BBC та CNN. Наприклад, використання дієслова *to act*: *George Pell: Cardinal guilty of abuse 'acted with staggering arrogance' (BBC), Gen. Hayden: We've got to act on our own in Syria (CNN)* та іменника *act*: *One act of kindness that changed a homeless man's life (BBC), Did Obama label the Libya attack as an act of terror? (CNN)*. В наступних прикладах проілюстровано вживання дієслова *to ban* та утворений від нього іменник *ban*: *This country banned plastic bags - should we all do the same? (BBC), Louisiana town votes to ban pit bulls (CNN), Saudi Arabia's ban on women driving officially ends (BBC), Ban on some gay men donating blood (CNN)*. Слово *bid* також використовується як дієслово: *America*

bids farewell to George HW Bush (BBC), McCain family bids tearful farewell (CNN), так і як іменник: *Brexit: MPs block Prime Minister's bid for early election (BBC), Kamala Harris announces 2020 presidential bid (CNN).*

Дієслова *to hit, to clash, to crash, to move, to halt* також набули іменникових форм. В наступних прикладах проілюстровані дана своєрідність: *Hurricane Dorian: Destruction as storm hits Bahamas (BBC), Massive quake hits Japan (CNN), Argentina's dancing president becomes internet hit (BBC), Hillary Clinton takes a hit (CNN), Turkish forces clash with Kurdish fighters in Syria (BBC), Riot police clash with Catalan independence voters in Spain (CNN), Chile protests: Clashes in Santiago as unrest continues (BBC), Another clash between airlines and passengers (CNN), Dashcam captures a Car crashes into building in California (BBC), How the 747 crashed in Afghanistan (CNN), Grand Tour host Richard Hammond injured in crash (BBC), Video shows military plane crash (CNN), Why we want to move to Brexit Britain (BBC), Prosecutors want to move Paul Manafort to Rikers Island (CNN), Hollywood actress Angelina Jolie hints at move into politics (BBC), Cairo protesters on the move (CNN), Judge refuses to halt parliament suspension plans (BBC), Protests halt Chinese copper plant (CNN), Syria Aleppo: Evacuation grinds to a halt (BBC), Sudden halt in Casey Anthony trial (CNN).* Сталі вирази також є способом підвищення виразності заголовка. Так в заголовках використовуються фразові дієслова такі як, наприклад, *step down* та *crackdown*, що набуло субстантивованої форми: *Prince Philip to step down from carrying out royal engagements (BBC), John Conyers steps down from Judiciary Committee (CNN), The brutal Bangkok crackdown that was hushed up for years (BBC), UK police crackdown on terror suspects (CNN).*

В англomовних заголовках новин також є поширеним використання стійких словосполучень з прийменником *for* (*press for, call for, stand for*), наприклад: *North Korea nuclear test: South Korea to press for more sanctions (BBC), Spicer blasts press for connecting Trump to Russia (CNN), UK parliament rejects Boris Johnson's call for an early election (BBC), Hear congressman's heated response after Republicans call for his resignation (CNN), 'Islam doesn't stand for what happened on 7' (BBC), Mass Gov.: Dems didn't stand for anything (CNN).* Схильність англomовного заголовка новин позбавлятися від допоміжних або й навіть смислових дієслів породжує нагромадження іменників в атрибутивній функції. В наступних прикладах проілюстрована дана лексична своєрідність: *Greenland's rapidly vanishing glaciers (BBC), Israel on the brink of war (CNN), Protecting Hong Kong's young protesters (BBC), Jeb Bush's huge fundraising haul (CNN), Hong Kong leader Carrie Lam in leaked secret recording (BBC), 'Unbreakable' cast's advice for Jimmy Schmidt (CNN).*

Специфічною особливістю англomовних заголовків новин є й поширене використання числівників, різних чисел та дат разом з власними іменами, назвами, які мають відношення до прецизійної інформації, яка є основною у висловлюванні. Використання числівників в заголовках дозволяє точніше виконати інформативну функцію заголовка, про що свідчать наступні приклади: *Earth loses 50% of wildlife in 40 years (BBC), No aliens, 2 arrested at*

'Storm Area 51' event (CNN), Istanbul Atatürk airport attack: 36 dead & over 140 hurt (BBC), 16 Republican senators now oppose Trump (CNN), Hillary Clinton 'stumbles' at 9/11 event (BBC), 1,200 guns, dead body found in California (CNN).

Також до своєрідних лексичних засобів англomовних заголовків новин належить використання абревіатур. Абревіатура може замінити як термін, стале висловлювання чи словосполучення, так і складені назви чого-небудь. За допомогою економії місця абревіатура підвищує свою інформативність. В заголовках новин можуть зустрічатися як загальновідомі скорочення, так і неочевидні абревіатури для непідготовленого читача. В наступних приклад заголовків новин проілюстровано використання абревіатур: *CIA 'torture': Inside the 'blackout box' (BBC), Running with the CEO of Asics (CNN), Taliban 'assassin' caught on CCTV (BBC), Florida student to NRA and Trump: 'We call BS' (CNN), G20 SUMMIT begins (BBC), Child fighter with AK 47 on Syria border (CNN).*

В перших двох заголовках використані загальновідомі абревіатури, хоча й їхнє розшифрування може бути відомим не для всіх, але це той випадок, коли абревіатури стали більш вживаними, ніж їхнє розшифрування: *CIA – Central Intelligence Agency, CEO – Chief Executive Officer*. В наступних прикладах вживаються не дуже очевидні абревіатури: *CCTV – Closed-circuit television, NRA – National Rifle Association*. Такі заголовки можуть бути розраховані на підготовленого читача, який працює з системами відеоспостереження або того, хто слідкує за ситуацією щодо зберігання і носіння вогнепальної зброї в США. Також використана скорочена форма сленгу *BS*, що являє собою лайливе слово, яке означає щось непотрібне, дурницю. В останніх прикладах заголовків також використані загальноновживані абревіатури, вживання яких не потребує розшифрування: *G20 – Group of Twenty, AK – Avtomat Kalashnikova*, однак такі заголовки теж спрямовані на підготовленого читача, який слідкує за світовою економікою або знається на видах зброї.

Таким чином, як в заголовках новин BBC, так і в CNN своєрідними лексичними засобами є розповсюджене використання абревіатур, різних чисел та дат, номінативних атрибутивних груп, стійких словосполучень та сталих виразів. Вони слугують для вираження стислості, точності та експресивності, а також для реалізації інформативної функції, що є основним при створенні заголовків новин.

Список використаної літератури

1. Halloran J. D. Understanding Television. Paper for Council of Europe Colloquy. Leicester, 1993. **2. Ifantidou E.** Newspaper headlines and relevance: Ad hoc concepts in ad hoc contexts. *Journal of Pragmatics*. 2009. Vol. 14. Issue 4. P. 699–720. **3. BBC News**, 2014–2019. [Електронний ресурс]. <https://www.bbc.com/news>. **4. CNN**. Cable News Network, 2014–2019. [Електронний ресурс]. <https://edition.cnn.com>.

References

1. Halloran, J. D. (1993). Understanding Television. Paper for Council of Europe Colloquy. Leicester. **2. Ifantidou, E.** (2009). Newspaper headlines and relevance: Ad hoc concepts in ad hoc contexts. *Journal of Pragmatics*, 14, 4, 699-720. **3. BBC News.** (2014–2019). Retrieved from <https://www.bbc.com/news>. **4. CNN.** Cable News Network. (2014–2019). Retrieved from <https://edition.cnn.com>.

Ищук А. А. Лексичні особливості заголовків новин англомовних каналів BBC та CNN

У статті розкриваються особливості мови медіа, а саме аналізуються характеристики елементів англомовних заголовків, що використовуються відомими інформаційними ресурсами BBC та CNN. Для демонстрації лексичних особливостей заголовків англомовних новин в дослідженні використовувалися метод випадкової вибірки і порівняльний метод. Засоби масової інформації є основою для розвитку мовної ситуації, а газетні заголовки можуть створювати нові поняття в рамках публіцистичного та розмовного стилів, адже новини висвітлюють політичні, військові, економічні, соціальні та культурні події. Стилистично забарвлена лексика, граматика і вимова впливають на мовні звички. Мова ЗМІ – це не тільки корпус текстів, що функціонують у сфері масової комунікації, а й стійка внутрішньомовна система, що характеризується певним набором лінгвістичних властивостей. У цій системі основними особливостями є співвідношення аудіовізуальних і вербальних елементів, які є унікальними для кожного типу засобів масової інформації: телебачення, друкованих ЗМІ або інтернет-видань. Актуальність дослідження зумовлена проблемою інтерпретації текстів новин та їх впливу на глядача. Охарактеризовано найрозповсюдженіші лексичні одиниці, проаналізовано їх виразність та визначено місце, яке вони займають в реченні чи фразі. Розкрито атрибутивну функцію іменників у заголовках новин. Проілюстровані приклади лексичної своєрідності в заголовках показують, що заголовкам притаманні різноманітні лексичні засоби – від атрибутивних груп до чисел та аббревіатур. Серед найпоширеніших засобів є застосування слів, що використовуються для вираження лаконічності.

Ключові слова: заголовок, англомовні новини, медіа, телевізійний дискурс.

Ищук А. А. Лексические особенности заголовков новостей англоязычных каналов BBC и CNN

В статье раскрываются особенности языка медиа, в частности анализируются характеристики элементов англоязычных заголовков, которые используются известными информационными ресурсами BBC и CNN. Для демонстрации лексических особенностей заголовков англоязычных новостей в исследовании использовались метод случайной выборки и сравнительный метод. Средства массовой информации

являются основой для развития речевой ситуации, а газетные заголовки могут создавать новые понятия в рамках публицистического и разговорного стилей, так как новости освещают политические, военные, экономические, социальные и культурные события. Стилистически окрашенная лексика, грамматика и произношение влияют на языковые привычки. Язык СМИ – это не только корпус текстов, функционирующих в сфере массовой коммуникации, но и устойчивая внутриязыковая система, характеризующаяся определенным набором лингвистических свойств. В этой системе основными особенностями являются соотношение аудиовизуальных и вербальных элементов, которые являются уникальными для каждого типа средств массовой информации: телевидения, печатных СМИ или интернет-изданий. Актуальность исследования обусловлена проблемой интерпретации текстов новостей и их влияния на зрителя. Охарактеризованы наиболее распространенные лексические единицы, проанализирована их выразительность и место, которое они занимают в предложении или фразе. Раскрыта атрибутивная функция имен существительных в заголовках новостей. Изученные примеры лексического своеобразия в заголовках показывают, что заголовкам присущи разнообразные лексические средства – от атрибутивных групп до чисел и аббревиатур. Среди наиболее распространенных средств выделено использование слов для выражения лаконичности.

Ключевые слова: заголовок, англоязычные новости, медиа, телевизионный дискурс.

Ishchuk A. A. Lexical features of the news headlines on the BBC and CNN English-language channels

The article reveals the features of the media language via analysis of the elements of English-language headlines that are used by the well-known information resources of the BBC and CNN channels. The method of random sampling and a comparative method were used in the research to demonstrate the lexical features of headlines of the English-language news. The mass media are the basis for the development of the linguistic situation, and the newspaper headlines can create new concepts within the journalistic and colloquial styles. The news covers political, military, economic, social, and cultural events. Stylistically colored vocabulary, grammar, and pronunciation affect speech habits. The media language is not only a corpus of texts functioning in the field of mass communication, but also a stable intra-language system characterized by a certain set of linguistic properties. In this system, the main features are the ratio of audiovisual and verbal elements, which are unique for each type of mass media: television, print media, or online publications. The topicality of the study grounds on the issue of interpreting news texts and their impact on a viewer. The article studies the most common lexical units, their expressiveness, and the place they have in a sentence or phrase. The attributive function of nouns in news headlines is emphasized. Lexical features of headings include stable expressions, common words that are characterized by

brevity and expressiveness, nominative attribute groups, numerals, and abbreviations.

Keywords: headline, the English-language news, media, TV discourse.

Стаття надійшла до редакції 02.04.2021 р.

Стаття прийнята до друку 06.04.2021 р.

Рецензент – д. філ. н., доц. Стефанова Н. О.